

« Christi crux rubentia, quæ territus perhorrescat et mox in tenebrarum suarum latibula pavescendo diffugiat. » In Missa autem specialiter species sacramentales vini, quod in sanguinem Christi transsubstantiantur, consecrantur et sumuntur. Æneas Sylvius¹, qui postea summus Pontifex factus, Pii II nomen sibi assumpsit, historiam quendam refert, praesenti proposito peropportunum; dicit enim, in Provincia Istriæ nobilem quendam fuisse admodum pium, qui tamen Deo ita disponente, a dæmonie continuo molestabatur, ut laqueo sibi vitam adimeret; fuitque hæc tentatio adeo vehemens, ut saepius in procinctu fuerit exequendi, quod a dæmonie continuo suggerebatur. In hisce vero angustiis constitutus, statim conscientiæ suæ religioso cuidam docto et timorato aperuit, salutare ab ipso deposcens auxilium. Qui postquam illum pluribus consolatus fuisset, hoc tandem ei suggessit consilium, ut videlicet sacellanum quendam conduceret, qui quotidie coram eo Missam diceret; cumque remedium hoc nobilis velut opportunum amplexus fuisset, cum Sacerdote quodam de stipendio pactus, cum eodem in arcem quendam bene munitam, quam ruri habebat, secessit. Cumque annum integrum quietus in eadem cum sacerdote vixisset, contigit, quod die quadam prædictus Sacerdos licentiam ab hoc nobili peteret adeundi villam quendam, arci predictæ vicinam, ut cum Sacerdote loci illius amico suo festum occurrens celebraret, quam a nobili facile obtinuit, utpote qui ad eumdem se locum cum Sacerdote conferre, ibidemque Missam auscultare decreverat; verumtamen per occurrens aliquod negotium ad tempus usque meridianum impeditus fuit, quo absoluto cum ab aree valde anxius digredetur, timens ne tempus Missam auscultandi elapsum fuisset, in pristinam denuo incidit tentationis vehementis molestiam; tandem vero cum ab obvio quodam rustico a prædicta villa redenente, officia divina in Ecclesia terminata esse intellexisset, valde contristatus, maledicere coepit iis, qui illum a Missa ea die audienda impediverant, jam enim se perditum et de salute sua actum esse existimabat. Rusticus autem illum consolaturus, his eum verbis est affatus: Ne affligaris queso, Domine mihi, nam Missam quam audivi necnon ut meritum, quod inde apud Deum mihi comparavi, libenter tibi resignabo, dummodo aliquam mihi impertitus fueris retributionem; oblationem sibi factam libenter acceptavit nobilis et rusticus vestem quendam qua indutus erat, dare promisit, eaque rustico data ab eodem recessit. Nobilis igitur cœptum prosecutus est iter, ut in Ecclesia villæ illius, ubi festum agebatur, communes cum aliis fidelibus lucraretur indulgentias; in redditu autem (o res miranda!) cum ad locum, ubi Missæ

¹ EN. SYLV., in Cosmog. Europæ.

meritum sibi per simoniam compararat, pervenisset, prædictum rusticum ex arbore quadam suspensum invenit, Deo idipsum permitte, eo quod tam vili pretio inestimabile Missæ thesaurum vendidisset, seque validissimis privasset armis, quibus inimico infernali resistere poterat. Nobilis autem in devotione Missæ audiendæ magis confirmatus, deinceps semper, quoties tentabatur, Missæ sacrificio exhibito victor semper evasit. Merito igitur S. Ignatius Martyr primos Ecclesiæ Ephesiæ fideles ad Missam audiendam his verbis assidue invitabat²: « Date operam, ut saepius congregemini ad Eucharistiam et gloriam Dei, cum enim saepius in idem loci convenitis, labefactantur vires Satanæ. »

DISCURSUS IX.

VARIA CONSIDERANTUR BONA SPIRITALIA ET TEMPORALIA, QUÆ EX DEVOTIONE MISSAM AUDIENDI IN HOMINES REDUNDANT.

IDEA SERMONIS. — 1. Sanctissimum Missæ sacrificium confert nobis abundantiam omnium bonorum spiritualium et temporalium. — 2. Enumerantur bona spiritualia sacrificii Missæ. Sacrum Altare est anticamera Regis Regum. — 3. Mieæ quæ cadunt de mensa Eucharistica, sunt multa beneficia et gratiae Dei. Qui moritur illa die qua Missam audivit, illi assistit Christus in mortis tempore. Angeli custodiunt illum qui in dies audit Missam. Anima e Purgatorio liberata gratias agit pro Missis pro se dicit. — 5. Missa etiam bonis temporalibus plurimum suffragatur. Praeclara monita S. Francisci Salesii de Missa quotidie audienda. — 7. Angeli supplent labores agricolæ audientis Missam. — 8. Alia similis historia.

Altare facietis mihi et offeretis super eo holocausta, et pacifica vestra, oves vestras, et boves; veniam ad te, benedicam tibi. Exod., xx, 24.

1. — Quod si sacrificium illud, in quo Deus olim a populo Hebreo oves et boves, aliaque similia animantia sibi immolari volebat, tantas pariebat benedictiones, spiritualesque et terrenas prosperitates, quales his verbis insinuantur, *veniam ad te, benedicam tibi*; longe utique magis ipsem Dei Filius in sacrificio incruento, in quo realiter præsens est, seque ipsum æternæ Patri suo offert, omnia nobis desiderabilia bona adferre debet. Nam ut S. Thomas ait³, Christus corpus, quod a nobis assumpsit, ut in sacrificio immolaretur, ad nostram salutem et utilitatem ordinavit: « Quod de nostro assumpsit, » inquit, « totum nobis contulit ad salutem. » Et ideo extra omne est dubium, quin sicut Isaac Jacob benedicens⁴, eidem pro benedictione dedit de rore cœli, et de pinguedine terræ abundantiam frumenti et vini; ita quoque hoc sacrifici-

¹ S. IGNAT. MART., ep. 14 ad Ephesios. — ² S. THOM., op. 27. — ³ GEN., XXVII, 28.

cium sub speciebus panis et vini institutum, nobis allaturum sit rorem cœli et pinguedinem terræ, id est, omnia bona tam spiritualia, quam temporalia; nam ut S. Paulus ait⁵: *Qui pro nobis omnibus tradidit illum, quomodo non etiam cum illo omnia nobis donavit?* « Qui nullius indigens est Deus, » inquit S. Irenæus⁶, « in se assumit bonas operationes nostras ad hoc, ut praestet nobis retributionem bonorum suorum. » Osorius hac de re ita discurrebit: « Si Pater negotiatori filio decem millia auri talia lenta daret, ut negotiaretur parva adhibita diligentia maximum reportaret lucrum; attende quas tibi Pater in Missa dat, ut similis sis homini negotiatori quærenti bonas margaritas; cura ut plurima tibi acquiras; dat tibi Christum Dominum, et qui proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, quomodo non cum illo omnia nobis donavit? Donat ergo tibi Filium et omnia illius merita, satisfactiones et investigabiles ejus divitias, ut eorum particeps fias. Ecce quæ quotidie in Missa accipias. Sed quæ luera reportasti? Esne de illis, de quibus Paulus ait: *Quoniam divites facti estis in illo in omni gratia?* Si ditissimus non es, id negligentia tua factum est. »

2. — Porro bona spiritualia, quæ Christianus ex auscultato Missæ sacrificio percipit, prorsus sunt innumera. S. Mater Ecclesia in oratione quadam secreta ita orat⁷: « Hostias, quæsumus, Domine, placatus assume, quas et pro renatorum expiatione peccati deferimus, et pro acceleratione cœlestis auxilii; » et quidem tametsi oratio specialis cœlestia et divina auxilia impetrandi virtutem habeat, attamen eadem per Missæ sacrificium longe efficacius et abundantius accelerantur. In alia quadam oratione pariter secreta Ecclesia Deum his verbis precatur⁸: « Sacrificia nos Domine, immaculata puriscent, et mentibus nostris supernæ gratiae dent vigorem. » Est et alias hujus sacrificii eximius effectus, ab Ecclesia in alia quadam simili oratione expressus, siquidem in ea ita orat⁹: « Hostias tibi, Domine, placationis offerimus, ut et delicta nostra miseratus absolvamus, et nutantia corda tu dirigas. » Enim vero per quotidianam experientiam videmus, quod ii, qui in aulis regum et principum in suis servitiis magis sunt assidui majorem sibi principis, cui serviunt, concilient benevolentiam et gratiam, seque majoribus beneficiis dignos efficiant. Porro anticamera Regis illius, in cuius fœmore titulus hic scriptus legitur: *Rex Regum et Dominus dominantium*; alia non est, quam sacrum altare, atque ideo, qui illud cum venerando obsequio assidue frequentat, cœlestibus se

¹ ROM., VIII, 32. — ² S. IREN., I. IV Cont. hæres. — ³ OSOR., I. IV, Conc. de div. sacr. — ⁴ Orat. secr. post Pasch. — ⁵ Or. sec. in Dom. infra Octav. Asc. — ⁶ In Dom. V post Epiph.

gratiis divinisque favoribus dignissimum efficit. Unde fit, quod sacerdos in progressu Missæ tam sæpe ad populum circumstantem se vertens, secure eidem dicat: *Dominus vobiscum*; et in fine ejusdem Missæ eidem populo in nomine Dei benedictionem imperficit, ut verisificetur illud in assumpto themate adductum: *Veniam ad te et benedicam tibi.* Consideratione digna est doctrina illa, quam in hac materia doctissimus tradit Suarez, inquiens¹⁰: « De cœteris privatis offerentibus, qui proprium alii quem concursum habent ad oblationem sacrificii cum sacerdote seu per ipsum, dicendum censeo, omnibus ac singulis respondere proprium alii quem fructum ex opere operato, ita ut, si consti-tuamus hominem assistentem vel ministrantem sacrificio Missæ, cui sacerdos intentione sua speciali nullum fructum sacrificii ex opere operato applicet, de hujusmodi homine pie ac probabili credimus, consequi proprium fructum suum ex opere operato. »

3. — Mulier Cananea, quæ typus est Ecclesiæ ex gentilibus congregata, non sine mysterio Salvatori nostro dixit¹¹: *Catelli edunt de micis quæ cadunt de mensa dominorum suorum;* nam devoti Christiani, qui mensam altaris, quando in ea consecratur panis Eucharisticus, circumstant, decidentes ab illa mieas, id est, multa beneficia, et gratias ad sui utilitatem colligunt, quas gratias, et emolumenta ab auscultatione Missæ in fideles circumstantes redundantia, Discipulus in sermone quadam his verbis insinuat¹²: « Qui Missam audivit, prosperabit in illa die in laboribus, in artificio, in emptionibus, in peregrinationibus, et Dominus confortat eum in corpore, et anima; » moxque aliam maximi momenti gratiam ex Missa provenientem adducit inquiens: « Si contigeret te illo die, quo Missam audisti, mori, tunc Christus præsens erit tibi in extemis, et vult tibi astare, sicut tu præsens fuisti, et sibi astisti Missam audiendi: » nam cum in Missa mors, Christo in monte Calvario illata, commemorative renovetur, sicut si quis morti Christi astisset, ea die more-retur dignus esset, cuius morti ipsemque quoque Christus assisteretque ita quoque; typice morti Christi, sacrificio incruento consummatæ, assistit, dignus est, cui et Christus in morte, ea die, qua Missam audivit subsecuta, assistat. Surius in vita S. Elisabethæ Regine Hungariae ita scribit¹³: « Dum sanctissima fœmina die quadam infra canonem, plicatis sub chlamyde manibus, intentius orans, fredo in Christum moveretur affectu, lux eam cœlica circumfulsit. Astitit autem tunc sacerdos quidam, bonæ conversatiois opinione et devotione laudabilis, cuius aperuit Deus oculos, et in hora consecrationis corporis Dominicæ vidit

¹⁰ SUAREZ, de ac. — ¹¹ MATT. XV, 27. — ¹² DISCIP., s. 48, — ¹³ SUR., 19 nov.

« faciem ejus charitate nimia divinitus illustratam
« tanquam solem radios luciferos emittebat, ut mi-
« rabilis circa mentem illustrationis, mira circa
« corpus illustratio testis esset. »

4. — Discipulus in eodem sermone illo, qui Missam audiunt, spirituum angelicorum socios et collegas esse his verbis dicit¹: « Angeli delectabiliter morantur cum illo homine, et sollicite eum custodiunt, qui ipse se fecit socium ipsorum in assistendo, et laudando Regem angelorum: » adducitque auctoritatem S. Ambrosii, qui, ut in discursu quarto diximus, in dubium nequaquam vocandum esse arbitratur, quin angelorum chori sua sacrificio incruento prestant obsequia; inde que hanc nobis utilissimam infert consequiam, dicens « Unde angeli custodiunt illo die hominem illum, quo audit Missam ubique locorum. » Reverendissimus dominus Sperelli Episcopus Eugubinus in libro, quem de sacrificio Missæ composuit, quamdam refert historiam, ex sermone LXVIII, *Dormi secure desumptam, quæ si vera est, magnam meretur reflexionem, omnibusque fidelibus stimulus esse debet, ut huic sacrosancto sacrificio tanto frequentius et ferventius assistant. Etenim anima cuiusdam timorati Christiani, sacerdoti cuidam apparuit, ut eidem pro quibusdam Missis pro ea e Purgatorio liberanda celebratis, gratias referret; quæ cum ab eodem sacerdote de gratiis Deo operibus, quæ dictus devotus fidelis in vita præsterat, interrogaretur; respondit, hanc sibi perpetuam fuisse consuetudinem, ut quovis die domum egrediens, primo in ecclesiam se pro Missa auscultanda reciperet; per plateas vero ambulans, unum Pater noster et Ave Maria recitaret, rogando eum, ut se dignum ficeret, qui domum ejus ingredi posset, utpote qui se ejus ingressu indignum semper censisset, denique quod debita cum attentione sacræ functioni illi astiterit et postquam coram certa quadam crucifixi imagine præfixam sibi peregrisset devotionem, Missam cum majori qua poterat animi applicatione, auscultarit firmiter sibi imaginando, se coram ipsomet Deo præsentem stare: quod dicens, discursum suum finivit.*

5. — *Veniam ad te et benedicat tibi.* Suarez quoque Missam bonorum temporalium emolumento plurimum suffragari ratus, inquit²: « Ecclesia sæpe consuevit hoc sacrificium offerre pro temporalibus beneficiis, pro nostra et totius mundi salute. » Id quod olim præfiguratum fuit in Patriarcha Jacob, qui odium Esau jam multis ab annis inveteratum pertimescens, dum illi occurseret, mitigatum inventit, eumque summa cum benignitate sibi reconciliavit; postquam scilicet sacrificia obtulisset, cumque Angelo contendisset, dicens³: *Vidi Deum facie ad faciem, et salva facta est anima mea.* Quæ omnia quis in Eucharistia Missæ oblatione veraciter admis-

¹ DISC., ib. — ² SUAR., ib., d. 7. — ³ GEN., XXXII, 30.

pleri non videt, siquidem facie ad faciem non modo cum Deo agimus, sed etiam pro libito nostro sacratissimum ejus tractamus corpus, potiori jure quam Jacob, dicturi: *Non dimittam te nisi benedixeris mihi.* In lib. III Vitæ Ven. dominæ de Chantal⁴, quæ dilectissima S. Francisci de Sales spiritualis filia et prima planta fuit, per quam Institutum Visitationis fundavit, legitur, quod in litera quadam ad reliquias, quam ad domum quandam noviter fundandam miserat, scripta, hoc primum, et præcipuum documentum tradiderit: *Supplico tibi, o charissima filia, ut ante omnia capellam vestram in bonum redigas ordinem, ut quavis die Missam audire valeatis: quod si domi propriæ obstinare non potestis, summa cum modestia ad eamdem auscultandam in Ecclesiam vicinam vos recipiatis, siquidem potens est animæ firmamentum pro reliquo diei tempore, si quis matutino tempore Salvatori suo in hoc divino officio præsenti, adeo propinquè astiterit. S. Franciscus de Sales⁵ cuidam monialium suarum, eum interroganti, an ad hoc, ut Missam audire posset, orationem mentalem vel intermittere vel interrumpere licet, an vero necessum esset illam prosequi, tametsi Missa non audiretur, maxime quando dies festivus non esset? Cui sanctus Præsul respondit: Expedientius est, ut quotidie sacrum Missæ officium audias, quam ipsum negligas sub orationis in domo vestra continuandæ prætextu, quia realis humanitatis Domini nostri præsentia, quia in Missa gaudemus, compensari nequit per præsentiam mentalem, quantumvis quis per quemvis dignum respectum ab illa se absentet; tum etiam quia Ecclesia quotidiana Missæ auscultationem valde desiderat. Ipsi quoque nascentis Ecclesiæ primi fideles, quam proficuum saluti publicæ, universalique tranquillitati, et quieti hoc sacrificium sit, probissimè neverunt, quia S. Paulus ad Timotheum ita scribit⁶: *Obsecro, primum omnium fieri orationes, obsecrationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, pro regibus et omnibus qui in sublimitate sunt, ut quietam et tranquillam vitam agamus, in omni pietate et castitate.* Præterea ex sequentibus verbis Tertulliani, qui Apostoli temporibus vicinus vixit, clare dæducitur, quod eo quoque tempore pro supremi principis salute Missæ officium celebratum fuerit; sic enim præfatus vestitus auctor ait⁷: *Sacrificamus pro salute Imperatoris.* »*

6. — Discipulus in eodem sermone de eo, qui Missam frequenter auscultat, ita scribit⁸: « Nec erit pauperior anno elapso, etiamsi quotidie audiverit Missam; unde Matth., vi, Christus ait: *Primum quærite Regnum Dei, et justitiam ejus, et omnia adjicientur vobis.* » Et quidem, ut hanc veritatem tanto magis confirmet, sequentem duorum artifi-

¹ Vit. Chantal, l. III. — ² SALES, l. III. — ³ I TIMOT., II, 1, — ⁴ TERT., ad Scap. — ⁵ DISCIP., ib.

cum adfert historiam; quorum unus uxorem, et familiam habebat, et tamen Missæ quodidie audiendæ adeo deditus et devotus erat, ut eandem propter nullam rem mundi intermitteret, unde Deus eum mirabiliter adjuvabat, ita ut in domo ejus cuncta prospere agerentur, omnesque ejus facultates multiplicarentur; alter vero e contrario nec filios, nec familiam alens, sed solam in domo habens conjugem, laborabat diu noctuque, etiam diebus festivis, et rarissime Missæ sacrificio assistebat, et tamen miseriam suam superare non valens continuam eamque magnam patiebatur inopiam; qui proinde audiens alterius res tam prospere adaugeri, eundem die quadam sibi obvium interrogavit; undenam ejus tanta in bonis abundantia, tantaque luca quotidiana procederent, cum tamen non solum conjugé, sed et filiis, et alia familia onustus esset, ipseque e contra solus cum conjugé sua existens, et continuo laborans, miseriam suam declinare non posset. Cui alter respondit, se Missæ quotidie audiendæ operam dare, ac proinde si par, secum prosperitate gaudere vellet, sequenti die se paratum esse locum illum ei demonstrare, ubi quotidie luca sua adacta inveniret. Sequenti igitur diluculo domum miserabilis coopificis sui pertransiens, eundem secum ad Ecclesiam induxit, ibique post auscultatam ab ambobus Missam eidem egeno opifici, ut jam domum rediret, e labore suum aggredieretur, dixit. Idem quoque die sequenti fecit, at vero tertio die per domum alterius iterata vice transiens, ut illum secum ad Ecclesiam perduceret, hoc ab eo resonsum retulit, Frater mi, quando mihi statutum est ad Ecclesiam concedere, viam illuc ducentem probè teneo, ac proinde uo ducatu aut societate non indigeo, solum a te scire desiderabam locum, ubi tantam vita commoditatatem atque divitias inveneris, meque ad eundem perducendo, fortunæ tuæ participem redderes; cui ille respondit, pro quærendo thesauro corporis, et obtinendo vitæ æternæ præmio nullum alium scio aut possideo locum, præterquam Ecclesiam; et pro hujus confirmatione dixit, numquid audisti Dominum in Evangelio dicentem: *Primum quærite Regnum Dei, et justitiam ejus: et hæc omnia adjicientur vobis?* Quod bonus ille vir audiens, intellexit mysterium, et de peccato suo compunctus, vitam emendavit in melius, factusque est erga Missam quotidie audiendam valde devotus: in cuius virtute omnia sua deinceps prospere processerunt.

7. — In vita S. Isidori Agricolæ legimus¹, quod dum æmulatorum adversus sanctum hunc virum continuaret persecutio, ejusque dominus ipsum tarde nimis ad agriculturam procedere vidisset, ad iracudiam motus et graviter adversus ipsum stomachatus fuerit; qua durante indignatione, cum

¹ Vita S. Isid. Agricolæ, c. 6.

ad agros, quos S. Isidorus aratus erat, procederet, ecce ibi duos vidit Angelos, qui simul cum Isidoro in duobus jugis boum candidorum agros sulcabant, qui tamen domino propius accidente disparuerunt; unde paterfamilias verum esse cognovit, quod sanctus illi sæpius dixerat: Tempus servitio Dei impensum, nequaquam perditum esse aestimari debere, ipse namque Dei servus quolibet die Missam devote audiebat, priusquam labores suos adiretur, idque in Ecclesia B. Mariæ Virginis de Atocha PP. Dominicanorum. Et licet hanc ob causam tardius ad labores se reciperet, nihilominus vesperi plus cæteris laborasse deprehendebatur, Quod si quis videre posset, quot pericula, in quæ alias ruituri essent, evadant illi, qui quotidie Missæ officium frequentant illorum numerum utique sino numero esse deprehenderet.

8. — Thomas Cantipratensis hac de re sequentem refert historiam²: « Sacerdos de Dacia, nomine Andreas, cum suis terram sanctam peregrinis adivit. Transito mari in vigilia Paschæ pervenerunt in Jerusalem, et summo mane recedere voluerunt, quibus sacerdos dixit: Sanctissimus dies est hic resurrectionis Dominicæ, audiatis prius Missam. Abuentibus omnibus, et recedentes, Sacerdos solus remansit, et dicta Missa soluscepit insequi præcedentes, quem ut attigit quidam in equo sedens, quid est, ait, quod solus properas peregrinus? Et ille factum narrans, hac inquit, de causa sum a sociis relitus: tunc ille ascende retro me; quod cum fecisset, sic residens obdormivit; circa vesperam vero cum evigilaret, et circumspiceret ubi esset, dixit dux: Potesne cognoscere locum istum? et ille præ timore maximo vix responderet valens dixit: Videretur mihi Domine mi, quod Ecclesia hæc, quæ ante nos est, Ecclesia mea sit, et domus hæc proxima in qua mansi; cui dux eus ait: Recte tibi videtur, Christum glorifica, cuius sacramenta veneratus es. » De B. dominica de Chantal, quæ cum opinione sanctitatis est mortua, in supra dicto libro III vitæ ejus in Missa habiturum esse memoriam, eidem in hæc prudentissima verba responderit: Nihil est, quod ardenter desidero, nec quidquam majoris aestimo tametsi omnia regna mundi conjurarent, ut me in supremam totius universi principem coronari facerent. In vita S. Guilielmi Archiepiscopi sequentia scribuntur³: « Missæ sacrificio mirabili afficiebatur gratia compunctionis. Vidisses ex oculis ejus tanquam ex fonte quodam indeficienti uberrimas manare lacrymas, pia quadam dulcedine et sanctæ devotionis ardore conditas. » Enim vero credibile est, quod dum in ipso momento consecrationis cœlestis aperitur Jerosolyma superomnes,

¹ THOM. CANT., l. II. — ² BOLL., jan. 8, Vit. S. Guil. c. 4, n. 47.

qui divino huic sacrificio devoti sunt, stilla aliqua decidat et ab iis imbibatur ex beato illud flumine quod cœlestem Jerosolymam inundat, de quo Psalmista ait: *Fluminis impetus lœtificat civitatem Dei.* In annalibus Ecclesiasticis inter alias Nicolai tertii laudes hæc quoque describitur quod scilicet «devotissime celebrabat et semper in Missa flebat.» Ludovicus Blosius postquam in Missa eamdem esse Christi corporalem præsentiam, quæ in Cœlo est, ostendisset, in hæc verba subjungit: « Merito ad tantam divinæ charitatis dignationem ac dulcedinem corda nostra, amore resoluta, penitus liquecerent. Merito etiam iter prolixum promptissime et cum ingenti exultatione suscipere deberemus, quo possemus ipsius Missæ sacrificio, divinisque mysteriis interesse; sic enim animæ nostræ supernitis fulgentibus frequenter irradiatae, caduca omnia facile contemnarent, et ea quæ sursum sunt ardenter amarent.»

DISCURSUS X.

HONOR, ET MERITUM ILLORUM, QUI MISSIS INSERVIENT, VARIIS DECLARATUR EXEMPLIS; UBI ETIAM VARIIS ADDUCUNTUR, QUI ERGA HUJUS SACRIFICII EXERCITIUM DEVOTI FUERUNT.

IDEA SERMONIS. — 1. Qui devote inserviunt sacris, magnum acquirant honorem et meritum. Angeli sancti assistunt sacrificio Missæ et illi servant se adjungunt. S. Thom. libenter serviebant sacris. Duo pulchra exempla. Primus S. Missæ minister fuit S. Stephanus. Thom. Morus libenter serviebat sacris. — 2. Enarrant utilitates servantis Missæ. — 3. Minister Missæ ante omnes participat fructus illius. Quidam devote inserviens sacro, meruit illo servizio coronam martyrii. — 4. Defectu ministri B. Virgo in Missa respondit Sacerdoti celebranti. — 5. Pœnitentes a Confessariis admonendi sunt ut quotidie audient sacram. — 6. Ferdinandus Telavera maximis negotiis implicatus, quotidie celebrabat. Similiter S. Carolus Boromæus. — 7. Sancti et magni Reges quotidie plures audierunt Missas. — 8. Afferruntur alia exempla illorum qui magna devotione affecti fuerunt erga S. sacrificium Missæ.

Ministrantibus autem illis Domino, dixit illis Spiritus Sanctus: Segregate mihi Saulum, et Barnabam in opus, ad quod assumpsi eos. Act. Apost., XIII, 2.

1. — S. Lucas de Sauli, et Barnabæ ad Apostolatum assumptione, per Spiritum Sanctum facta, disserens, prius dicit in Ecclesia fuisse Doctores, et prophetas: *Erant autem in Ecclesia, quæ erat Antiochæ, prophetæ et doctores, et poste subjungit: Ministrantibus autem illis Domino;* ex quo colligitur, quod tametsi hi Prophetæ, et doctores in conspectu, et sublimi essent statu constituti, nihilominus tamen Missæ ministrare, et inservire non erubuerunt.

¹ Ann. 128, n. 26 RAYN.

rint. Erasmus ex græco traducit: *sacrificantibus,* quia summus honor est ministrare, juvare et inservire sacerdoti celebranti; is enim, qui ad Missam ministrat, duas habet egregias prærogativas, quia in primis sacerdoti inservit, in altissima dignitate constituto, et simul etiam Christo Dei Filio, qui est principalis offerens et sacrificans; unde de eo, qui Missæ inservit, dici potest illud S. Ambrosii: «Dignitas est servum esse potentis.» Unde Angeli, Throni, Principatus, Dominationes, Potestates, Cherubim ac Seraphim tremendo huic sacrificio reverenter assistere non dubitant; id enim præfatio, quæ Canoni Missæ præmittitur, claris his verbis indicat: *Quem adorant Dominationes, tremunt Potestates, cæli cælorumque Virtutes ac beata Seraphim.* Imo in hoc ministerio obeundo tanto ferventiores merito esse deberemus, quanto Filius Dei nobis in eo redditur familiarior, et tractabilior, quam ipsismet Angelis. Id quod D. Chrysostomus observans, ait: «Una cum Seraphim sta, cum illis alas extende, cum illis regium tronum circumvolvi. Quid vero mirum, si cum Cherubim steteris, cum ea quæ Seraphim non audent attingere, tibi confidenter Deus concesserit?» Et ideo S. Bonaventura sicut pariter Doctor Angelicus Thomas de Aquino, singularem in eo devotionis habebant ardorem, ut sacerdotibus Missæ celebrantibus inservire possent; imo præfatus Doctor Seraphicus Religiosos suos, quorum Generalis Minister fuit, ad hoc ministerium sacrum obeundum exhortans, sequens inter alia adducit motivum: «Hoc est officium Angelorum, ipsi enim Deo suo ubique ministrant devotissime.» Unde apud Danielem dicitur: *Millia millium ministrabant ei,* et in Psalmo cii: *Ministri ejus, qui faciunt voluntatem ejus.* Imo, ut in discursu quarto vidimus, spiritus beati certatim advolant, ut Missæ devotæ et reverenter assistere, eaque ministrare valeant: quanto ergo minus homo nequaquam ministerium hoc dedignari, quin potius de eo gloriariri deberet, quod, cum sit vilissimus vermis, ad tam sublimem nihilominus honorem assumptus fuerit? In Catechismo exemplorum legitur, quod S. Methildis virgo vidi animam cuiusdam conservi in magna claritate, eo quod speciali devotione, et diligentí studio, ubicumque poterat, ad altare serviebat. In Chronicis Fratrum Eremitarum S. Augustini sequentem legimus historiam: «Narratur de Joanne Reutino, insignis virtute juvene, qui Sacerdotibus omnibus indifferenter ad Missam summa cum diligentia libentissime ministrabat; per aliquot autem ante obitum dies ad eum veniens philomela, quotidie ante fenestrarum suaviter canebat; et interrogatus quid sibi ea vellet; respondebat jocose, sponsam esse

¹ S. AMBR., in I Tim. — ² CHRYS., h. in Seraph. — ³ S. BONAV., t. VII de Instit. novit. — ⁴ DAN., VII, 10. — ⁵ Flor. exempl., t. VIII.

« suam, invitantem se ad Paradisum. Hic die quædam ad Missam ministrans, vidi super altare lucem divinam, et eadem die coepit decumbere, et magna cum devotione spiritum reddidit Creatori.»

2. — Enim vero quemnam existimatis primum fuisse clericum, qui primus Missæ ministraverit? Plenus Spiritu Sancto, prodigiosorum operator miraculorum, sanctissimus Protomartyr. Unde S. Ignatius Martyr in sua ad quædam Ecclesiam Antiochenæ diaconum, nomine Heronem, epistola, ministerii hujus dignitatem verbis ei inculcare nititur sequentibus¹: « Tu autem ipsis ministras, ut Stephanus S. in Jerosolymis, Jacobo et Presbyteris.» Cujus vestigiis fideliter institit Thomas Morus, magnus Angliae cancellarius, qui pro fidei Catholica defensione palmarum meruit martyrii. De eo namque in ipsis vita scribitur²: « In ipsa sua Ecclesia sacerdoti canenti indutus superpelliceum concinebat, quod cum etiam regni cancellarius ficeret, monitus a duce Northfolciæ, qui aliquando superveniens, eum sic superpellico in choro canentem reprehenderat, hunc ejus agendi morem Regi haud dubie displicitorum, ut nimis humilem ac dignitati, qua fungeretur, minus congruum; respondit: Domino meo regi displicere non potest, quod ipsius regis Domino obsequium impendo. Jam vero sacrificanti (supplens locum idiotæ) ad altare ministrabat.» Ad quam veritatem penetrandam profundius non abs refuerit, cum S. Bonaventura utilitatem considerare, quam Missæ serviens præ aliis ei assistantibus acquirit. Ait igitur Seraphicus³: « Opus Angelicum est, cum quibus Deo ibi præsenti ministras, sicut et illi; ex hoc non solum sacerdos, cui ministras tunc orare pro te specialiter, sed et omnes circumstantes, quorum vices geris, debent, imo tota Ecclesia, ubique terrarum, quia tu geris vicem omnium fidelium, qui Deo suo, de cœlo venienti, cum gratissima actione deberent ministrare, si possent adesse; et vix potest esse quin Dominus speciali gratia remuneret etiam in præsenti, qui libenter et devote ministrat ad illud sacramentum, quo nihil sanctius et devotius potest esse in cœlo et in terra et quod est admodum præcipuum indicium divinæ dignationis et dilectionis ad hominem.»

3. — Copiosissimum sacrificii incruenti fructus citra controversiam omnem ad ipsos quoque se extendit circumstantes, juxta illa canonis verba: «Et omnium circumstantium,» ipse sacerdos in numero plurali, nomine omnium ait: « Pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt.» Hos autem inter clericus pariter cum celebrante sacrificium offert nomine omnium; unde post oblationem sequentia minister recitat verba: « Suscipiat

¹ S. IGN., epist. ad Heronem. — ² STAPLET., Vit. Th. Moric. — ³ S. BON., ib.

« Dominus sacrificium de manibus tuis ad utilitatem quoque nostram, totiusque Ecclesiae sue sanctæ.» Quis igitur negabit, quod præ omnibus aliis, divini hujus sacrificii fructus participet minister? Mirabilem auscultate eventum, quem hisce temporibus nostris vidit¹ et obstupuit Neapolis P. Franciscus Mastrilli insignis Japoniae Martyr, dum in urbe illa studiis vacaret, quodam vacantiarum die ad domum abiit professam Societatis Jesu, ingressusque sacristiam, patrem Evangelistam de Gatti, ut jam celebraret, procinctum reperit, sed clero ministro destitutum, quare ille suum obtulit servitum. At discretus Pater primitus repulsam dedit, dicendo, diem illum studentium recreationi destinatum esse, ideoque tardius eum ad villam venturum cum reliquis, maxime cum ipse celebrans in Missa admodum prolixus esset; nihilominus adolescens suæ insistens petitioni, contentum vicit, ad altare ministraturus abiit. In Memento igitur ministrum remuneraturus celebrans, ipsum efficaciter recommandavit Deo; quatenus hujus actionis merita speciali aliquo præmiaret favore. Post multos vero annorum circulos dictus Mastrilli in Goa ante S. Francisci Xaverii sepulchrum orans, causam petiti, quare tot inter alios se longe capaces ad illam Japoniæ missionem, tot sancti Patris prodigiis comprobata, electus fuisse a Deo; cui respondit sanctus, id factum fuisse in remunerationem ministerii et servitii illius, quod ante tot annos tali die Neapoli præstiterat, missæ ministrando P. Evangelistæ; in qua pater ille magno cum fervore oraverat pro eo. Quo auditu, relationem subito per litteras Neapolim eidem misit patri, immensas pro ejus intercessione agens gratias. Et sane, qui martyri illius coronam servitio dicto radicaliter adscriberet, nequaquam a vero aberaret; præsertim si sequentis orationis secretæ enucleatius considerentur verba²: « In tuorum Domine pretiosa morte justorum, sacrificium illud offerimus, de quo martyrium omne sumpsit principium.»

4. — Cæsareus admirabilem pariter de Moniali quadam in hæc verba recenset eventum³: «Ante quam veniret ad ordinem, essetque nubilis et adulta, die quadam stans ad missam in Ecclesia quadam, cum lecto Evangelio campanarius abiisset, putans se, posse redire ante Sanctus et sacerdos expletis secretis dixisset per omnia sacerdotalia; Dominus vobiscum; sursum corda et quæ ibi sequuntur, imago Deigenitricis semperque Virginis Mariæ, desuper altare ad singula respondit.» Quo ex successu clare deduci potest, quantum scilicet magnæ Deiparae pariter servitum placeat, quod Filio ejus exhibetur in Missa. Quare et S. Franciscus de Sales potquam ordinem insti-

¹ JAC. HAUTIN., Sacr. Amor. — ² Or. secr. fer. V post Dom. III Quadr. — ³ CÆSAR., l. VII.